Kahramanmaraş
Ansiklopedisi

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM
ÜNİVERSİTESİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları,
Yayın No: 145

Ansiklopedide yer alan yazıların ve fotoğrafların
sorumluluğu yazarlarına,
Ansiklopedinin tüm hakları Kahramanmaraş
Sütçü İmam Üniversitesine aittir.
Kaynak gösterilmeden, kısmen ya da tamamen
alıntı yapılamaz. Aksine davrananlar hakkında ilgili
yasa uygulanır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yönetim
Kurulu'nun 30.11.2016 tarih, 2016/45 toplantı sayılı ve
6 nolu kararı ile yayınlanmıştır.

www.ksu.edu.tr
http://ansiklopedi.ksu.edu.tr

KSÜ Adına Sahibi
Prof. Dr. Durmuş DEVECİ

Editör
Prof. Dr. İbrahim SOLAK

Koordinatörler
Yrd. Doç. Dr. Yaşar ARSLANYÜREK
Uzman Kemalettin KOÇ
Arş. Gör. Ahmet GÜLENÇ

Yayın Kurulu
İbrahim SOLAK (Prof. Dr.)
Mehmet ÖZKARCI (Prof. Dr.)
İbrahim ÖRNEK (Prof. Dr.)
Kadir SALTALI (Prof. Dr.)
Emin TOROĞLU (Doç. Dr.)
Tamer KARADEMİR (Doç. Dr.)
Sakine Serap AVGIN (Doç. Dr.)
Sadi GEDİK (Yrd. Doç. Dr.)
İbrahim ERŞAHİN (Yrd. Doç. Dr.)
Mesut AKBEN (Öğr. Gör.)
Ramazan AVCI (Uzman)
Serdar YAKAR (Uzman)

Bilim Kurulu
Durmuş DEVECİ (Prof. Dr.)
İbrahim SOLAK (Prof. Dr.)
Mehmet ÖZKARCI (Prof. Dr.)
İbrahim ÖRNEK (Prof. Dr.)
Alptekin YASIM (Prof. Dr.)
Zekeriya PAK (Prof. Dr.)
Kadir SALTALI (Prof. Dr.)
Hüseyin TEMİZ (Prof. Dr.)
Emin TOROĞLU (Doç. Dr.)
Sakine Serap AVGIN (Doç. Dr.)
Tamer KARADEMİR (Doç. Dr.)
Ali Haluk PINAR (Doç. Dr.)
Sadi GEDİK (Yrd. Doç. Dr.)
İbrahim ERŞAHİN (Yrd. Doç. Dr.)
Hasan ARSLAN (Yrd. Doç. Dr.)
Lütfi ALICI (Yrd. Doç. Dr.)
Emel DIRAZ (Yrd. Doç. Dr.)
Necati DEMİR (Yrd. Doç. Dr.)
M. Edip ÇELİK (Yrd. Doç. Dr.)
Mesut AKBEN (Öğr. Gör.)
Seydihan KÜÇÜKDAĞLI (Uzman)
Serdar YAKAR (Uzman)
Ramazan AVCI (Uzman)
Kemalettin KOÇ (Uzman)

Redaktörler
Öğr. Gör. Atilla KAŞIKÇI
Öğr. Gör. Mustafa ÇERKO
Okt. Ali UZUN
Okt. Hurşit AKBAŞ
Okt. Adnan KARA
Okt. Arif ÖZGEN
Okt. Cüneyt ÇETİNKAYA
Arş. Gör. Gülcan ALICI
Arş. Gör. Bülent SAYAK
Arş. Gör. Fazilet GEDİKOĞLU
Arş. Gör. Kadirhan ÖZDEMİR
Arş. Gör. Murat ÖZGAN

Yazı İşleri
Mirsad FIRTINA
Deniz KURTBOĞAN

Grafik - Dizgi
İlknur HIŞIR

Takım Numarası
978-975-6497-17-3 (Tk)
ISBN
978-975-6497-18-0 (1.C)

Yayım
KAHRAMANMARAŞ - Aralık 2016

Maraşlılar, s. 83-84, Kahramanmaraş 2009.
Cemil ÇİFTÇİ, *Maraşlı Şairler Yazarlar Âlimler,* İstanbul 2000, s.18-19.
Mehmet KÖMÜR, *Ali Hâkî Ednâ Divanı Hayatı, Yaşam Felsefesi, Şiirleri,* İstanbul 2007 s. 5-39,184.

LÜTFİ ALICI

ALİ İLMÎ EFENDİ
(d. 1879 - ö. ?)
Âlim, Devlet Adamı

Ali İlmî Efendi, "1297/1879" yılında Maraş'ta doğdu. Babası, Müderris İsmail Efendi'dir. Bu zat, yedi yaşında iken Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleyerek hafız oldu. Kayseri, Konya ve İstanbul Medreselerinde tahsil yaptı. Arapça ilimleri ve dini ilimleri okuyarak, "3 Recep 1327/1909" tarihinde Kayseri Medresesi müderrislerinden Yalvaçlı Ömer Efendi ve Hamurculu Osman Efendi'den icazet aldı.

Ali İlmî Efendi, "1331/1912" veya "1334/1915" tarihinde Maraş'ın Çavuşlu Medresesi'ne müderris olarak atandı. Burada Arapça sarf, lügat, mantık ve fıkıh ilminden ferâiz okuttu. Ulu Cami'de vaizlik yapan Ali İlmî Efendi, soyadı kanununun çıkması ile "Bilgili" soyadını aldı. Daha sonra medrese ve zaviyelerin kapatılması sebebiyle Hacı Veli Efendi camiinde imamlık yaptı ve ayrıca ticaretle meşgul oldu. Bu âlimin bundan sonraki hayatı ve vefatı hakkında kaynaklarda kayıtlara rastlanmamaktadır.

KAYNAKÇA:
Sadık ALBAYRAK, *Son Devir Osmanlı Uleması,* C.I, İstanbul 1980, s.272.
Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR, *Maraş Meşhurları,* Ankara 2009, s.32.
Cemil ÇİFTCİ, *Maraşlı Şairler, Yazarlar, Âlimler,* İstanbul 2000, s.19.
Hümeyra ZERDECİ, Osmanlı Ulema Biyografilerinin Arşiv Kaynakları, İstanbul 2004, s.165.

RECEP DİKİCİ

ÂLİ İSKENDER BEY
(d. ? - ö. ?)
Devlet Adamı

XV. yüzyıl devlet adamı. Doğum ve ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1514'de Çaldıran seferinde Osmanlı ordusu emrinde savaştığı, kökeninin Doğu Bayazıt olduğu ve Yavuz Sultan Selim'in orduları ile Maraş'a geldiği bilinmektedir.

Yavuz Sultan Selim Dulkadirliler üzerine yürüdüğünde Doğu Bayazıtlı İskender Bey de maiyeti ile birlikte Yavuz Sultan Selim'in yanında yer alır. Gösterdiği yararlılıktan dolayı kendisine Çavuşbaşılık unvanı verilir. Ayrıca şahsına ve maiyetine Maraş'tan birçok arazi bağışlanır.

İskender Bey ve maiyeti şehrin kuzey ve batı kesimine yerleşerek Çavuşlu mahallesini oluştururlar ve Bayazıtlılar olarak adlandırılırlar.

Ailenin Maraş'a yerleşiminden önce hangi isimle anıldığı kayıtlarda yer almamakla birlikte Karakoyunlu Türkmenlerine mensup oldukları anlaşılmaktadır. Aile Maraş'a yerleştikten sonra "Bayazıtlı" adını almış ve Osmanlının Maraş bölgesindeki eli ve ayağı konumuna yükselmiştir. Ailenin Maraş'a gelmeyip Doğu Bayazıt, Diyadin, Karaköse ve Ağrı da yerleşen akrabaları bulunmaktadır.

İskender Bey ailesinin Maraş'ta yerleşmiş olduğu Çavuşlu mahallesi Arkdere (Akdere) sınır olmak üzere Büyükçavuşlu ve Küçükçavuşlu diye iki ayrı mahalleye ayrılmış, her bir mahalleye Bayazıtlı eseri birer cami inşa edilmiş ve aile genişleyip büyüyerek varlığını günümüze dek sürdürmüştür. Aile, Osmanlı idaresine çok sayıda idareci ve asker yetiştirmiştir. Bu gelenek Cumhuriyet döneminde de devam etmektedir.

KAYNAKÇA:
Bekir Sami BAYAZIT, *"Kahramanmaraş'ta Bayazıtoğulları Tarih ve Albümü"*, Ankara1974.
_____, *"Kahramanmaraş'ta Bayazıtoğulları"*, Kahramanmaraş 1998.
Yaşar ALPARSLAN - Serdar YAKAR, *"Maraş Meşhurları"*, Kahramanmaraş 2009.

SERDAR YAKAR

ALİ KÂBİL EFENDİ
(d. ? - ö. 1614)
Müderris

Ali Kâbil Efendi müderristir. Maraş ve Atranos mollalığı yaptı. 1023/1614 yılının Ramazan ayında vefat etti. Güzel ahlakı ve temiz kalpliliğiyle tanınmıştır.

KAYNAKÇA:
Mehmet SÜREYYA, *Sicill-i Osmanî*, C.1, Haz. Nuri AKBAYAR, (Çev. Seyit Ali Kahraman), İstanbul 1996.

SAMET ALIÇ

ALİ KAYASI
Ziyaret Yeri

Kahramanmaraş merkez Bulutoğlu köyü Karput Mezrası sınırları içerisinde bulunan ve ismi Hz. Ali'ye nispet edilen bir kaya ziyaretidir. Ali Kayası eski Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun 25. kilometresinde yolun sol tarafında, yerden 150 m. yükseklikte olduğu söylenen düz bir kayadan oluşmaktadır.

Efsaneye göre Hz. Ali küffarla savaşa giderken yolu bu sarp ve yalçın kayaya düşmüş ve burada bir süre mola vermiş. Hz. Ali, kendi adıyla anılan kayanın üzerine geldiğinde, kayanın Güredi Kalesi'yle bitiştiğini ve aynı adı taşıyan Güredi (Tekir) suyunun da yine Ali Kayası tarafından tıkanıp bir göl haline geldiğini görmüş. Bu duruma müdahale etmek isteyen Hz. Ali kılıcı Zülfikar'ı çekip kayaya vurduğunda kaya düz bir şekil almış ve Güredi suyu yol bulup Ceyhan Nehrine karışmış. Bu sırada Güredi Kalesi de kılıç darbesiyle yaklaşık 1,5 km. kuzeye uzaklaşmış. O sırada kalenin küffarın eline geçtiğini gören Hz. Ali, Düldül'ü şaha kaldırmış ve Ali Kayası'ndan Güredi Kalesi'ne atlayıvermiş. Kalede çetin bir savaş veren Hz. Ali, kaleyi kısa zamanda teslim almış ve kale kumandanı "Keyiş/Keşiş" in başını Zülfikar'ın ucuna takıp söz konusu kayaya doğru fırlatmış. Keşişin başı kayanın kuzey yüzüne isabet etmiş ve başın değdiği kaya parçası derhal oyuluvermiş. Söylenceye göre günümüzde "Keyiş/Keşiş'in Oyuğu (deliği)" denilen bu yerdeki beyazlık, Keşişin saçları veya kafatasına ait parçalarmış. Ancak kayanın düz ve yerden takriben 150 m. kadar yükseklikte olması dolayısıyla söz konusu oyuğa ulaşmak pek mümkün değildir.

Ali Kayası'nın güney yamacında 45 m^2 kadar olan ve yöre halkı tarafından kutsal kabul edilen bir mağara bulunmaktadır. Düldül'ün söz konusu mağaraya girdiği, burada bir süre kaldığı ve hatta yaşadığı anlatılmaktadır. Anlatılanlara göre Düldül, bu bölgeye Hz. Ali'nin vefatından sonra yalnız başına gelmiştir. Önce "Kaya Düldülü" sonra da "Yayla Düldülü"ne uğramış, buralarda gezinmiş, sularından içmiş, mağaralarında kışı geçirmiştir. Yörede onun yerden çok yüksek olan kayalara sıçrayabildiği, derisini ıslatmadan ırmakları geçebildiği, ancak hızlı koşan bir at olmadığı anlatılmıştır. Atının bu yönünü eleştirenlere Hz. Ali'nin, "Ben düşmanından korkmayacak kadar yürekli; onu kovalamayacak kadar merhametliyim" dediği rivayet edilmiştir.

Söz konusu 45 m^2'lik mağaranın tam üzerinde ise derinliği 5 m. kadar olan ve yöre halkı tarafından "Ziyaret Suyu" olarak adlandırılan bir de su kuyusu bulunmaktadır. Anlatılara göre Hz. Ali, Zülfikar'ın ucunu yere batırdığında kaya oyulmuş ve oyulan yerden su çıkmış, sudan hem kendisi hem de atı içmiştir. Bu su ile abdest aldığı da söylenilen Hz. Ali'nin kuyunun hemen yakınında namaz kıldığı, namaz esnasında diz kapağının isabet ettiği kayanın oyulduğu ve dizlerinin izinin çıktığı varsayılmakta ve bu yere de yöre halkı "Hz. Ali'nin namaz kıldığı yer" demektedir. Mağaradan "Ziyaret Suyu"na çıkılan patika yol üzerindeki taş oyukların ise Hz. Ali'nin atı Düldül'ün ayak izleri olduğu söylenmektedir.

Kahramanmaraş ve çevresinde Hz. Ali'nin Düldül'ünün ismiyle anılan üç farklı dağın olduğu söylenmektedir. Bu dağlardan Ali Kayası'nın da içinde olduğu dağa "Kaya Düldülü", merkez ilçe Yeşildere köyü sınırları içerisinde bulunan dağa "Orta Düldül", Osmaniye-Düziçi ilçesi sınırları içerisinde kalan dağa ise "Yayla Düldülü" adı verilmektedir.

Efsaneye göre Hz. Ali, atı Düldül'ü kendi adıyla anılan kayada arka ayakları üzerinde şaha kaldırmış ve yaklaşık 40 km. uzaklıkta olan Osmaniye-Düziçi ilçesi sınırları içerisinde kalan "Yayla Düldül'ü" dağına konmuştur. Bu sırada atın "Orta Düldül" denilen Düldül Dağı'nı geçerken zorlandığı, bunu fark eden Hz. Ali'nin dağa "Eğil ya mübarek." dediği ve dağın derhal eğildiği anlatılmaktadır. Hz. Ali ve atının söz konusu da-